

האם ניתן להפוך כל זבל לזהב?

שמוליק פרידמן - מועצת החלב, מאל"ה

"מודל הרדוף" קשה לעיכול על ידי אנשי המקצוע כי הוא אינו מסלק את הזבל הנוזלי מחוץ לרפת, אלא דווקא, מחזיר אותו למרבץ הפרות ומגדיל, לכאורה, את הסיכונים לפרות. ד"ר שמוליק פרידמן, המנהל המקצועי של מאל"ה, מעלה את התהיות בשימוש בשיטה וקורא, ובצדק, לזהירות רבה בטרם יישום ובממשק קפדני בהפעלה.

האומנם כך?
האם הפתרונות שהוצגו במשק זה מתאימים לכל מגדל?
האם הטיפול המיוחד בסביבת הרפת הוא הגורם היחידי לתוצאות המקצועיות שהתקבלו?

אנסה לתאר את גורמי הסיכון הקיימים, לכאורה, בשיטה זו ומהם התנאים הבסיסיים שעל המגדל לקחת בחשבון לפני היישום הכולל אצלו ברפת:

א. שמירה על בטיחות ביולוגית - נושא זה "נשבר" לכאורה בשיטה זו. הכנסת זבל גולמי פנימה לרפת ועבודה עם כלים חקלאיים, שמבצעים פינוי זבל וחלוקת מזון, נוגדת כל היגיון בטיחותי בסיסי. יחד

התוצאות המקצועיות שהוצגו היו מרשימות ורפת זו הגיעה תוך שנתיים לבריאות עטין ולאיכות חלב משופרים מאוד, תוך השקעה מינימלית בפתרון בעיות הזבל וסביבת הפרה

התוצאות המקצועיות שהוצגו היו מרשימות ורפת זו הגיעה תוך שנתיים לבריאות עטין ולאיכות חלב משופרים מאוד, תוך השקעה מינימלית בפתרון בעיות הזבל וסביבת הפרה. לכאורה, פתרון אידיאלי שמן הראוי שכל רפתן יאמץ מידית כשיטת עבודה ליישום "כבר מחר בבוקר".

ב מפגש שהתקיים בהרדוף, הוצגה שיטת עבודה חדשנית לטיפול בזבל ובסככות. השיטה מבוססת על הכנסת הזבל הנוזלי הנוצר מהמדרכים חזרה לרפת ופיזורו בסככה.

לאחר מכן, מבצעים קלטור עמוק (40-50 ס"מ) במטרה להחדיר את הזבל פנימה וליצור מרבץ תחוח ויבש. הפעולה מתבצעת מדי יום (בחורף פעמיים) ומטרתה לפתור את בעית פינוי הזבל הגולמי (הוצאה כלכלית כבדה), פתרון לאיכות סביבה וחיסכון באי שימוש בחומרי רפד במהלך כל השנה.

מועצת החלב מסיירת ברפת הרדוף

א כן, ד"ר שמואל פרידמן, צודק מאוד בהעלאת הסיכונים בממשק הזבל "היצירתית" שפותח ברפת הרדוף. השיטה אינה מתאימה לכל מבנה רפת ולכל צוות רפת והיישום שלה מחייב להקדים מחשבה למעשה.

"מודל הרדוף" מהווה דוגמה קלסית ל"מחשבה פורצת דרך" – פיתוח על ידי הרפתנים בשטח שלאחריו מגיעים המחקר וההדרכה ועושים בו שיפורים וכתובת התורה. ממשק זה נולד מכורח המציאות של עלויות גבוהות מאוד במכלול המקטעים של הטיפול בזבל הפרות וגם מההכרה שהזבל הוא משאב, בעל ערך מקצועי וכלכלי, ולא מטרד. ראוי להם למוסדות הענף, בהתאחדות, במועצת החלב (מאל"ה), בשה"מ ובמסודות המחקר, שימנו אדם או צוות שילווה את נושא ממשק הזבל ברפת. על כל היבטיו. הנושא מטריד מאוד את הרפתנים וגוזל זמן ומשאבים ומן הראוי שהנושא יובל מלמעלה, תוך מתן פתרונות מקצועיים וכלכליים ישימים.

עד אז, השטח יבצע חריש עמוק בממשק הזבל ויגבש את "התורה שבעל פה".

העורך

הזבל פריך וללא ריח

מעלה, בטרם יקבל את החלטתו, האם השיטה מתאימה לן ולצוות הרפת והעיקר, האם יוכל לעמוד בדרישות הישירות והעקיפות לאורך זמן וברציפות.

על המערכת המקצועית והמדעית לנסות לפתור את השאלות והמגבלות, כפי שהוצגו לעיל, ולתת תשובות מהימנות

זיכרו בכל מקרה, כי לא כל הנוצץ זהב הוא והדבר נכון במיוחד כאשר מדובר בזבל. ■

7. האם ניתן להצטרף מידידת לתכנית הכוללת ללא הכנה מקדימה של השטח (קלטור עמוק למספר חודשים ללא החדרת זבל גולמי) ורק לאחר מכן לשקול הכנסת הזבל פנימה?

לסיכום

הפתרון נראה ייחודי, מעניין וגם כלכלי ועל המגדל להתייחס לכל השאלות המוצגות

עם זאת ניתן "להתגבר" על כך, אם נעשית הפרדה ברורה בין זמני ביצוע העבודות השונות המבוצעות, כולל שטיפה וחיטוי של הכלים החקלאיים המעורבים בה מדי יום. הכנסת הזבל הגולמי פנימה לרפת חייבת להיעשות במקצועיות רבה, תוך הבטחת הפיכתו לקומפוסט יעיל השומר על טמפורטורה עצמית גבוהה, לאורך כל התהליך.

על המערכת המקצועית והמדעית לנסות לפתור את השאלות והמגבלות, כפי שהוצגו לעיל, ולתת תשובות מהימנות

ב. נושאים "פתוחים" שאין עליהם עדיין תשובות ברורות

1. האם תהליך הקומפוסטציה מבוצע כהלכה ומרבית החיידקים מושמדים בו?
2. האם התכנית טובה לכל רפת (שיתופית, משפחתית) לכל צורת מרבץ, רפד, קרקע, יכולת ספיגה הקרקע והאקלים במהלך כל השנה?

3. האם המגדל ערוך לביצוע קפדני וקבוע (יומיומי) של התהליך הכולל איסוף הזבל מהמדרכים, פיזורו בסככות וקלטורו המידי לעומק, עוד לפני חזרת הפרות מהחליבה.

4. האם מבנה הרפת והשערים מאפשר כניסת כלים חקלאיים לאיסוף, לפיזור ולקלטור הסככה ביעילות ובמהירות.

5. כדי להצליח בתוצאות הכלליות, אין ספק, שנקודת המוצא היא הטיפול במדרכים ובסככות. אולם, פעולה זו חייבת להיות משולבת בהפעלת נהלי עבודה נוספים הקשורים לשגרת חליבה היגיינית, ובקרה ניטורית קבועה אחר הנגיעות הקלינית והתת קלינית בעדר.

6. האם הפעלת תכנית זו אינה סותרת פעולות ונהלים אחרים. למשל, חברות "במועדון עדרים נקיים" כנגד בת שחפת ומחלות אחרות. כידוע, הזבל במקרים אלו, מהווה גורם סיכון מרכזי ועלול להיות גורם משמעותי להעברתם בתוך העדר?